

*Зоя Діхтяренко,
Дарина Бушина,
м. Київ*

**ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
У ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ
(НА ПРИКЛАДІ ХОРТИНГУ)**

Актуальність. Права дитини, починаючи з перших її кроків, захищені державою. У сфері дошкільної освіти вони визначені Конституцією України (254к/96-ВР), Законом України „Про освіту“ (1060-12), Законом України „Про дошкільну освіту“ (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2905-III (2905-14) від 20.12.2001) та іншими нормативно-правовими актами та міжнародними договорами України, в яких відображені мета, завдання та невідкладні дії суспільства і держави щодо задоволення прав дитини. Згідно цих актів держава піклується про збереження та зміцнення здоров'я, психологічний і фізичний розвиток дітей. Зміст дошкільної освіти визначається базовим компонентом дошкільної освіти, який передбачає формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини, виховання елементів природовідповідного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля, утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини, а також потреби в реалізації власних творчих здібностей [4].

Відомі педагоги, науковці, лікарі написали чимало дослідницьких теоретичних робіт, практичних і методичних розвідок і розробок у галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку, а саме: П. Ф. Лесгафт, В. В. Гориневський (значення фізичного виховання для гармонійного розвитку дошкільників), Е. А. Аркін (основні закономірності вищої нервової діяльності дітей дошкільного віку, режим дня, організація життя дитини, важливість взаємодії дитячого саду і сім'ї), А. І. Бикова (методика розвитку рухів у дитини), Е. Г. Леві-Гориневська (розвиток навичок основних рухів у дітей дошкільного віку), Е. С. Вільчковський, А. В. Кенеман і Д. В. Хухлаєва (теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку), Н. А. Метляв (методика фізичного виховання, гімнастика під музику) та інші. Зазначимо, що всі, хто розробляв теорії і методики фізичного виховання дітей дошкільного віку, особливе місце відводили значенню рухової активності дошкільників для збереження та зміцнення їхнього здоров'я.

Мета статті – розглянути й описати здоров'язбережувальні підходи до розвитку дітей дошкільного віку; представити сценарій спортивного патріотично-виховного заходу на здоров'язбережувальній основі.

Виклад основного матеріалу практичного дослідження. Рухова активність – найактуальніший засіб життєдіяльності людей будь-якого віку щодо здоров'язбережувального підходу, адже вона є однією з основних складових здорового способу життя. У дошкільних навчальних закладах для активізації щоденної рухової діяльності впроваджуються програмами: „Я у світі“, „Дитина“, „Українське дошкільля“ та інші. У них передбачено: фізкультурні заняття, загальнорозвивальні вправи, ранкова гімнастика, рухливі та спортивні ігри,

гнучкий режим дня тощо. Для прикладу зупинимося на гнучкому режимі дня. У дошкільному закладі – це щоденне забезпечення здоров'язбережувального підходу до дітей; передумова для повноцінного, гармонійного та фізичного розвитку дошкільника, що передбачає: щоденну ранкову гімнастику, фізкультурні заняття (звичайного типу, ігрові, сюжетно-ігрові, прогулянки-заняття, серії бесід, розмов на теми: „Піклуюся про своє здоров'я“, „Бережи здоров'я малечку“ і т. ін.); щоденні рухливі ігри, спортивні вправи та ігри, хвилинки здоров'я, фізкультхвилинки, оздоровчі та валеологічні паузи (рухливі або дидактичні ігри, ігри на релаксацію, декламацію, психогімнастика, пальчикові вправи), перегляд пізнавальних мультфільмів „Уроки тіточки Сови“, „Фіксіки“, „Мойдодир“ і т. д. (про збереження здоров'я, щоденне дотримання гігієнічних вимог, правил пожежної безпеки, профілактику дитячого травматизму тощо), денний сон (бажано використовувати аромомасла, релаксаційні ігри, заспокійливу музику), гімнастика „пробудження“ в ліжку, спортивні гуртки, систематичні свята, дозвілля та розваги.

Один із основних здоров'язбережувальних підходів у дошкільному закладі – фізкультурні заняття, що були введені до навчально-виховних програм дошкільних установ у 50-ті роки ХХ ст. Вони сприяють: систематичному вивченню фізичних вправ; формуванню правильних рухових умінь і навичок; створенню сприятливих умов для засвоєння виконаних фізичних вправ; розвитку всебічних здібностей у дітей; свідомому засвоєнню матеріалу; навчанню дітей узагальненню; вивченню рухових дій та їх використанню. Педагог перед проведенням заняття має обдумати методику проведення та свою роль ініціатора-організатора; скласти план-конспект системи занять (відповідно порі року, місцю проведення, віку дітей та рівню їх підготовленості), чітку регламентацію діяльності дошкільників щодо забезпечення оптимальної рухової активності дітей, дозування їхнього фізичного навантаження; підготувати обладнання для заняття, розмістивши його так, щоб воно не створювало небезпеки травматизму під час виконання дітьми завдань; дібрати музичний супровід; дотримуватися санітарно-гігієнічних умов; стежити за одягом і взуттям дітей; „підштовхувати“ прагнення їх до самостійного виконання рухових дій; сприяти формуванню та розвитку в них навичок самоорганізації при досягненні гарних результатів, що вселяє впевненість у собі; створювати гарний настрій та бажання виконувати завдання тощо.

Ще один відомий здоров'язбережувальний засіб, що активно застосовується у дошкільному закладі, – це щоденний біг. Він є запорукою гарного здоров'я. Різні види бігу (біг у повільному та середньому темпі, швидкий біг) сприяють: позитивному впливу на загальний фізичний розвиток; оздоровленню організму; формуванню витривалості; покращенню руху крові; забезпеченню регулярного чергування скорочення та розслаблення м'язів; динамічній стимуляції роботи легень; постачанню киснем м'язів та органів. Під час бігу розвиваються спритність, витривалість, швидкість реакції, легко дозувати фізичне навантаження, тривалість руху, відстань, змінювати швидкість тощо.

Загальнорозвивальні вправи не тільки зберігають здоров'я, а й сприяють його зміцненню. Вони не лише корисні; розвивальні, а й легко виконуються під музичний супровід; у прохолодні дні, на вулиці їх слід виконувати із

якнайменшою кількістю зупинок, пауз, пояснень, показу, щоб не знизити їх ефективність та запобігти переохолодженню розігрітих швидкими рухами та фізичними вправами дітей. Педагог має навчати дітей правильно дихати, але не слід строго регламентувати дії дітей командами „вдих“ та „видих“. Зазначимо, оскільки дихання – рефлекторний акт, то він має регулюватися самими дітьми. Ще одна заувага: якщо інтенсивна фізична активність спричинює кисневу недостатність, то її швидко можна позбутися диханням через ротову порожнину.

Одним із основних і традиційних засобів для збереження здоров'я дітей є рухливі та спортивні ігри. Вони навчають дітей працювати в колективі; радіти за друзів по команді, за всю команду. Крім того, цікавіше грати під музичний супровід, який додає дітям енергії та емоцій. Вони розвивають фізично, інтелектуально; дуже корисні, позитивно впливають на психіку, емоційний та фізичний стан тощо.

До основних здоров'язберезувальних та організаційних підходів у дошкільному закладі слід віднести спортивні гуртки. Робота оздоровчого гуртка з українського національного виду спорту хортинг є фізкультурно-оздоровчою діяльністю, що направлена на зміцнення здоров'я дітей та забезпечення умов для гармонійного розумового та інтелектуального розвитку. Гурткова робота з хортингу для дітей 3–6 (7) років у дошкільних навчальних закладах забезпечує цілісний оздоровчий та виховний процес, спрямований на:

- забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб;
- формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду;
- формування у дітей гігієнічних навичок та основ здорового способу життя, норм безпечної поведінки;
- сприяння збереженню та зміцненню здоров'я, розумовому, психологічному та фізичному розвитку дітей.

Дошкільний вік є базовим етапом фізичного, психологічного та соціального становлення особистості дитини.

Оздоровчий хортинг – це навчання українського національного виду спорту, який має чітку систему спеціально дібраних фізичних вправ і науково розроблених методичних положень, спрямованих на вирішення завдань всебічного фізичного розвитку та оздоровлення дитини. Він передбачає оздоровлення та всебічну фізичну підготовленість дитини до різноманітної діяльності, формування фізичної досконалості. Оздоровчий хортинг сприяє вихованню життєво важливих рухових навичок, а також надає рухам красу, граціозність, точність. Він забезпечує розвиток психофізичних якостей, таких як спритність, швидкість, сила, гнучкість, витривалість, формує волю, характер, дисциплінованість, розвиває пам'ять, мислення. Специфічним завданням дитячого оздоровчого хортингу є формування правильної постави, корекція різних деформацій тіла, виховання вміння володіти ним.

Оздоровчий хортинг може застосовуватися у всіх вікових групах дошкільнят як важливий специфічний метод фізичного виховання дитини. Провідну роль в організації спеціальних дитячих вправ із хортингу відіграє

навчання, під час якого виховується вміння дітей оцінити свої рухові можливості, засвоїти загальні закономірності рухової діяльності. Здійсненню цього завдання сприяє розподіл навчальних завдань, застосування аналізу та синтезу рухів, вивчення різноманітних фізичних вправ і творче їх використання.

Основні технічні елементи базової техніки хортингу спрямовані на зміцнення здоров'я, загальну фізичну підготовленість, загартовування організму, виховання правильної постави, зміцнення внутрішніх органів і їх систем (серцево-судинної, дихальної, ендокринної).

До змісту основних технічних елементів техніки хортингу входять також стройові (вправи із шикування та перешікування), загальнорозвиваючі вправи та елементи техніки хортингу. Виконуються фізичні вправи як на відкритому майданчику, так і у залі та з використанням фізкультурного інвентарю. Під впливом основних технічних елементів техніки хортингу поліпшується діяльність внутрішніх органів, посилюється обмін речовин, зміцнюється нервово-м'язовий апарат. Вітчизняні вчені вважають техніку хортингу важливим чинником підвищення працездатності та найкращим засобом активного відпочинку трудової людини [1–6].

Широкі можливості використання технічних елементів хортингу з метою гармонійного фізичного та духовного розвитку особистості зробили його самостійним й ефективним засобом і методом фізичного виховання всіх вікових категорій дітей. Крім того, Міністерством освіти і науки України хортинг закладено в державні програми фізичного виховання дітей дошкільного та шкільного віку, учнів середніх і вищих спеціальних навчальних закладів, а також рекомендовано особам середнього і літнього віку. Систематичні заняття хортингом сприяють підтримці високої фізичної та розумової працездатності на довгі роки [4].

Отже, можна зробити **висновки**: досліджені та описані нами основні здоров'язбережувальні підходи до фізичного виховання дітей у дошкільному закладі: фізкультурні заняття, рухова активність, щоденний біг, загальнорозвивальні вправи, рухливі та спортивні ігри, оздоровчий гурток українського національного виду спорту хортинг, у тому разі й гнучкий режим дня в дошкільному закладі – ефективно забезпечують збереження та розвиток здоров'я дітей, створюють передумови для повноцінного, гармонійного та фізичного розвитку дошкільника.

Як приклад застосування здоров'язбережувальних підходів у патріотичному вихованні дошкільнят презентуємо сценарій спортивного свята „На світі є одна Україна“.

Патріотично-виховне свято „На світі є одна Україна!“

Мета. *Формувати* у дітей вміння та навички гарно себе поводити, співати, декламувати вірші перед публікою. *Виховувати* у дітей: любов до Батьківщини, повагу до її захисників, до державної символіки та українського фольклору; почуття відповідальності за виконання відповідної ролі на святі. *Розвивати* бажання більше знати про історичне минуле свого народу, родини та використовувати знання на практиці (співати українські пісні, розповідати вірші, прислів'я тощо).

Обладнання: мультимедійний проектор, магнітофон, рушник і корзинка, подарунки для батьків. Святково прибрано зала. Сцена прикрашена українською національною символікою, українськими рушниками.

Склад учасників. Ведуча – дівчинка в українському вбранні, віночку; ведучий – хлопчик у козацьких шароварах, вишиванці, у чоботях, з шаблею; 20–25 дітей старшого дошкільного віку в українському національному одязі.

Місце проведення: актові зала.

ХІД СВЯТА

(Присутні дивляться слайди, на яких краєвиди природи, куточки рідного краю, які відображають красу української землі. Звучить легка музика, що супроводжує показ).

Ведуча: Спить озеро, спить ліс і очерет.

Верба рипить: засни, засни...

І снилися мені неначе білі сні:

На сріблі грали самоцвіти,

Стелилися незнані трави, квіти...

Тихі, ніжні зорі спадали з неба –

І білі та прозорі, клалися в намети...

Попід наметами виблискує земля...

Ясне намисто із кристалю грає і ряснить усюди.

По білих снах рожеві гадки

Легенькі гаптували мережки,

І мрії ткали золото – блакитні,

Спокійні, тихі, не такі, як літні...

Ведучий: Благословен той день і час,

Коли прослалась килимами

Земля, яку сходяв Тарас малими босими ногами.

Ведуча: Шановна громадо! Дорогі гості та друзі! Ми раді зустрітися з Вами на нашому святі!

Ведучий: Мамина пісня, батьківське слово, дідусева казка, бабусина вишиванка, рідна хата, добре слово друзів, кришталева та чиста вода з криниці, з якої п'ють всі бажаючі, голубе небо та безкраї поля пшениці, – все це родовідна українська пам'ять, наші символи, історія, яку не можна забувати, переписувати. Її потрібно пам'ятати.

Ведуча: Сьогодні ми згадаємо історичні події нашого великого та нескореного народу. У них могутній корінь роду українського. І де б ми не були, скрізь чуємо поклик рідної України.

Ведучий: Он гай зелений похилився,

А он, з-за гаю виглядає

Ставок, неначе полотно,

І верби геть понад ставком

Тихесенько собі купають

Зелені віти... Правда, рай?...

(Діти танцюють та виконують українську народну пісню „Тихо над річкою“).

Ведуча: Встала весна, землю сонну розбудила,

Уквітчала її рястом, барвінком укрила,

А на полі жайворонок, соловейко в гаї,
Землю, убрану весною, вранці зустрічають...

Ведучий: Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.

Ведуча: Мово рідна, слово рідне: хто вас забуває,
Той у грудях не серденько, тільки камінь має.
(Діти співають пісню „Пісня про мову“. Музика О. Шестерненкової,
слова О. Герасимової).

Ведучий: Ой, рушник! Вишиваний український рушник, оздоблений квітками,
зірками й птахами... Скільки він промовляє кожному з нас, радує серце.

Ведуча: Тарас Григорович Шевченко писав: „А колись давно колись – то
рушники вже ткались, І хустинка мережилась...“

Ведучий: Від сивої давнини і до наших днів, у радості і в горі рушник –
невід'ємна частина нашого побуту. Його можна порівняти з піснею. Без
рушника, як без пісні, неможливе народження, одруження, зустріч
гостей... Ним накривають хліб на столі, витирають руки, з ним доять
корову, пораються біля печі...

Ведуча: У різних регіонах України його називають по-різному: утиральник,
втирач, стирач... Після закінчення жнив хліборобів зустрічають хлібом
та сіллю на рушникові та одягають обжинковий вінок. У нас свято
зберігаються традиції та звичаї: виносити з церкви або з хати ікону
лише в рушнику, далеку дорогу обов'язково брати з собою рушник. За
часів козацтва, рушником козаки, ідучи в похід, обв'язували тіло – це
був оберіг від лиха.

Ведучий: Та віднині в Україні на основі козацьких традицій, доблесті,
військового духу та бойового мистецтва створено національний вид
спорту України – хортинг. Слово „хортинг“ походить від назви
славного острова Хортиця, де була розташована Запорозька Січ, яка
відіграла незабутню роль в історії українського народу.

(Діти декламують вірш „Український хортинг“ та співають пісню
„Пісня про рушник“. Музика П. Майбороди, слова А. Малышка).

Ведуча: А цю сорочку-вишиванку мені дала моя матуся.

Її прабабця вишивала, і то не тільки вишивала,
А й з конопель ниток напярля, і з тих ниток полотно ткала.

Білило сонце полотно і стало ось яким воно:

Червона ниточка – торочка...

Чи гарна вам моя сорочка?!

(Дівчинка, одягнена в гарну сорочку-вишиванку, демонструє її,
проходячи перед глядачами).

Ведучий: На поділлі, Чернігівщині, Київщині основними кольорами вишивки
були чорні та червоні. Червоний колір означав радість, кохання, щастя,
а чорний – журбу, смуток, розлуку. Тісно переплітаються ці кольори у
вишиванці, як і в людському житті.

(Діти співають пісню „Два кольори“. Слова Д. Павличко).

Ведуча: Красива мати як сама весна,
А серце ніжне, щедре, наче літо.
Тому, що знає, лиш вона одна,
Уміє всіх нас ласкаво зігріти.

Ведучий: Я добре знаю, лиш вона одна,
Чекати нас терпляче так уміє.
Аж поки зла непрошена зима
Їй скроні білим снігом не завіє.
(Діти співають українську народну пісню „Мамина коса“).

Ведуча: І цвіт душі, і серця цвіт,
Навіки зливсь, як сонце в росах.
Вона ходила в полі боса,
Коли займалося на світ.
Вона долала темний грім,
Що на світанку ворог кинув.
І виряджала в битву сина
Із серцем з'ятреним своїм.
Вона в натруджених руках
Несла любов у чаші горя...
Многострадална, яснозора.
Благословенна будь в віках!
(Ведуча читає вірш „Ода матері“. Слова Ю. Турянської; діти співають пісню „Пісня про матір“. Музика І. Поклад, слова Б. Олійника).

Ведучий: Не дивно, що український народ називають народом-співцем.
Забувши про турботи, відкинувши смуток та журбу, вміємо ми і гарно
веселитися.

Ведуча: Ой, грай, вигравай, веселі співаночки.
Дуже люблять танцювати наші подоляночки!
(Діти виконують танок „Подільська полька“).

Ведучий: Наш народ – невгамовний трудар. Працею своєю землю прикрашає,
урожай багатий збирає. Здавна повелося в Україні, що, зібравши
багатий урожай, їхали люди на ярмарок, везли, що самі виростили,
своїми руками зробили. І чого тільки не було на цьому ярмарку?! Та й
сам він, ярмарок, неначе скарбниця вселюдської праці. Ця гарна
традиція наших предків нині відроджується та добре приживається.
Звідусіль ідуть люди ярмаркувати. А там, де народ, там і жарти,
дотепи, сміх...
(Діти виконують інсценізацію української казки „Язиката Хвеська“).

Ведуча: Вкраїно – ти пісня світання, коли ще у росах лани.
Твоє ароматне дихання злилося з диханням весни.

Ведучий: Люблю я клочі журавлині, копитами вибитий шлях.
Сади на моїй Україні і зорі в її небесах!
(Діти виконують український танок).

Ведуча: Неначе врода України, червоне полум'я калини
В веснянім лузі зацвіло, красою душу обпекло.
Горить калина з краю поля, терпкі ягідки, як і доля

Моєї рідної землі, яку топтали сили злі.
А нині радість безбережна – моя Україна незалежна!
І я беру з її долонь палкий калиновий вогонь.
Несу додому, до хатини бентежне полум'я калини.
І так приваблює воно, як волі й слави знамено!

Ведучий: *(У ведучого в руках прикрашена рушником корзинка, на споді якої „Пам'ятка для батьків“, оформлена самими дітьми).*

Шановні батьки, ми завжди вас любимо, чекаємо та віримо, що ваша безмежна любов захистить і навчить нас жити достойно, з честю, на благо нашої української землі. Даруємо вам „Пам'ятку для батьків“, що ми оформили власноруч.

(Всі діти цілують батьків і віддають їм подарунок).

Ведуча: Наші кохані батьки, цей подарунок не простий. У ньому зібрані корисні поради з віковічних скарбів батьківської мудрості, а також кросворд „Мій рідний край“, який ви маєте відгадати тут і тепер.

„ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ“

Родина – це природний осередок найглибших людських почуттів, де дитина засвоює основи моралі серцем і душею, коли розвиваються почуття доброти, чуйності, любові до рідного краю. У родинному середовищі по-особливому сприймаються звичаї та традиції, рідна природа, спогади старших.

Плекаючи у дітей почуття любові до Батьківщини, виховуючи майбутніх громадян держави, дорослі мають передусім прищепити глибоку повагу та турботливе ставлення до своєї малої батьківщини – рідного міста. Важливо, щоб малята усвідомили, що вони не просто споживачі багатств рідної землі, а її творці, захисники. І якщо ви справді хочете виховати у вашої дитини любов до рідного міста, батьківської хати, якщо ви хочете закласти готовність зберігати та примножувати багатства рідного краю, якщо ви хочете, щоб запах квітух каштанів і бузку в дорослому житті повертав ваших дітей до рідних порогів, не забувайте:

- ідучи вулицями і площами рідного міста, розповідати нам про визначні пам'ятники, що уславляють їх;
- знайомити нас із назвами вулиць, якими ми ходимо у садочок або живемо на них, подіями, що тут відбувалися;
- відвідувати разом із усією родиною краєзнавчий та етнографічний музеї, обговорювати з нами побачене;
- брати нас із собою, коли ідете у гості до родичів, наших дідусів і бабусь, які багато знають про історію рідного міста, села, завжди ладні розповісти цікаві легенди, приказки, забавлянки тощо;
- гуляти разом із нами по визначних і архітектурно привабливих місцях нашого міста, обговорювати з нами побачене, а ввечері запропонуйте нам намалювати наші враження від прогулянки;
- завжди звертайте увагу на чистоту і порядок у рідному місті, радьтеся з нами, як зробити наше місто ще охайнішим і привабливішим;
- посадіть разом із нами квітку, дерево біля нашого будинку, за якими ми будемо разом доглядати;

- частіше розповідайте нам про видатних людей, які проживали чи проживають у нашому місті;
  - знайомте нас зі звичаями та традиціями рідного краю;
  - якщо хочете посіяти в наших душах зернятка любові до рідного краю, рідної мови, частіше співайте, читайте, спілкуйтеся з нами мовою кращих творів українського фольклору та дитячої літератури, а не набридлих і нудних телесеріалів.
- Тож зростаємо, граємо і співаємо тільки разом!

Робота з дітьми

Завчіть разом з нами:

Що таке Батьківщина?

Під віконцем калина,

Тиха казка бабусі,

Ніжна пісня матусі.

Дужі руки у тата,

Під тополями хата,

Під вербою криниця,

В чистім полі пшениця.

Рід, родина і сім'я,

Серед них – маленька я.

Мов перлинка-намистинка,

Я – дівчатко-українка!

Родовід – моя родина,

Я ж мала його краплина,

Люблю всю родину я,

Разом ми одна сім'я!

Я козацького ось роду,

Рідну землю люблю зроду.

Маму й татка поважаю,

Їм здоров'я побажаю!

Плакаючи у дітей почуття любові до Батьківщини, виховуючи майбутнього громадянина, дорослі мають пам'ятати, що починається вона з малої батьківщини – рідного міста, району, які ми маємо любити, як свою колиску.

Прочитайте і обговоріть з Вашою дитиною цей вірш.

Моя земля чарівна, наче казка,

Тут є усе: ліси, степи, поля...

Моря, озера, сонечко та ласка,

Зелені гори – дорога земля.

Це Україна – наша рідна ненька,

Де над ставами верби в ряд ростуть,

В садочку квітне вишенька біленька,

А журавлі з криниці воду п'ють.

Найкраща в світі, світла, найрідніша,

Уся в барвінку, наче у вінку,

Заквітчана, красива, наймиліша,

І чути всюди пісеньку дзвінку.

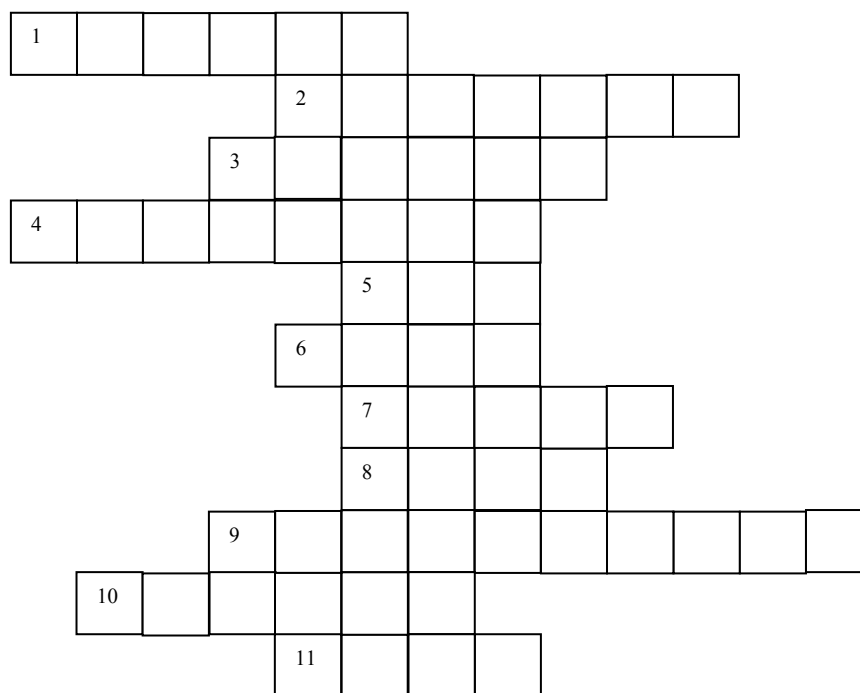
У цім краю домівка наша рідна,
Коріння наше і уся рідня.
І землю цю нам берегти потрібно,
Про неї турбуватися щодня.

Кросворд „Мій рідний край“

(Батьки мають допомагати дітям відгадувати завдання кросворду)

1. Символічне зображення герба України... *(тризуб)*.
2. Людина, яка любить і оберігає свою Батьківщину, рідних... *(патріот)*.
3. Люди, що виховують дитину в сім'ї... *(батьки)*.
4. Який найменший птах нашої фауни?.. *(корольок)*.
5. Один із засновників Києва, на честь якого назвали місто... *(Кий)*.
6. Найголовніша пісня країни... *(гімн)*.
7. Дерево-символ України... *(верба)*.
8. Риба прісноводних водойм, хижак... *(щука)*.
9. Народна художниця України, наша землячка на прізвище... *(Примаченко)*.
10. Сім'я – це... *(родина)*.
11. Найрідніша людина на землі... *(мати)*.

(Якщо кросворд розгаданий правильно, то по вертикалі має вийти слово, яким ми називаємо рідну країну, рідну землю) [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаращенко Л. Фізкультура на повітрі : здоров'язбережувальний підхід / Л. Гаращенко // Дошкільне виховання. – 2012. – № 5. – С. 37.
2. Дмитренко Т. И. Теория и методика физического воспитания детей раннего и дошкольного возраста / Т. И. Дмитренко. – К. : Вища школа, 1979. – 289 с.
3. З фізкультурою ми дружимо : Тематичні фізкультурні заняття та свята // Бібліотечка вихователя дитячого садка. – 1999. – № 15 – 16.
4. Офіційний сайт Української Національної Федерації Хортингу. Федерація твоєї Батьківщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.horting.org.ua>.
5. Печка Л. Хвилинки здоров'я / Л. Печка // Палітра педагога. – 2014. – № 2. – С. 10.
6. Худолій Н. Фізкультурно-оздоровча робота на свіжому повітрі / Н. Худолій // Палітра педагога. – 2014. – № 2. – С. 14.

REFERENCES

1. Harashchenko, L. (2012). Fizkultura na povitri: zdoroviyazberezhualnyi pidkhd [Fitness in the air: zdorovyazberezhualnyy approach]. *Doshkilne vykhovannia [Pre-school education]*, 5, 37.
2. Dmytrenko, T. Y. (1979). *Teoriia i metodika fizicheskoho vospitaniia detei ranneho i doshkolnoho vozrasta* [Theory and methods of physical education of infants and preschool age]. Kyiv: Vyshcha shkola.
3. Z fizkulturoiu my druzhymo: Tematychni fizkulturni zaniattia ta sviata (1999) [Library kindergarten teachers. Since we are friends, physical therapy, fitness classes and Thematic holidays]. *Bibliotechka vykhovatelii dytiachoho sadka [Library kindergarten teachers]*, 15 – 16.
4. *Ofitsiynyi sait Ukrainskoi Hatsionalnoi Federatsii Khortynhu. Federatsiia tvoiei Batkivshchyny* [Official website of the Ukrainian National Federation Horting. Federation is your homeland]. Retrieved from <http://www.horting.org.ua>.
5. Piechka, L. (2014). Khvylynky zdorovia [Hvilinki Zdorov'ya]. *Palitra pedahoha [Palette teacher]*, 2, 10.
6. Khudolii, N. (2014). Fizkulturno-ozdorovcha robota na svizhomu povitri [Sports and recreation activities outdoors]. *Palitra pedahoha [Palette teacher]*, 2, 14.